

รายงานปิดโครงการ
โครงการเสริมสร้างกลไกเชิงสถาบันและธรรมาภิบาลการจัดการน้ำ
ชลประทานเขตพื้นที่โครงการชลประทานท่อทองแดง
จังหวัดกำแพงเพชร

ดร.แมน บุโรทกานนท์ มุลนิธิเพื่อการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ (ประเทศไทย)

วัตถุประสงค์

สนับสนุนกระบวนการประสานเชื่อมโยงแผน/โครงการ พัฒนาที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ-คุณค่าของน้ำและการผลิตเกษตรระดับเขตย่อย และการจัดทำแผนพัฒนาของท้องถิ่น (ตำบล-อำเภอ)รวมทั้งการขอรับการสนับสนุนงบประมาณผ่านกระบวนการพัฒนาแผนจังหวัด(กำแพงเพชร)

พัฒนากระบวนการสร้างความร่วมมือ/ต่อรองของกลไกพหุภาคี (Multi-Stakeholders Platform) ในการจัดการน้ำแบบบูรณาการที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการใช้น้ำและการผลิตเกษตรด้วยเทคโนโลยีและการสร้างปฏิบัติทางด้านสังคมและเศรษฐกิจท้องถิ่น

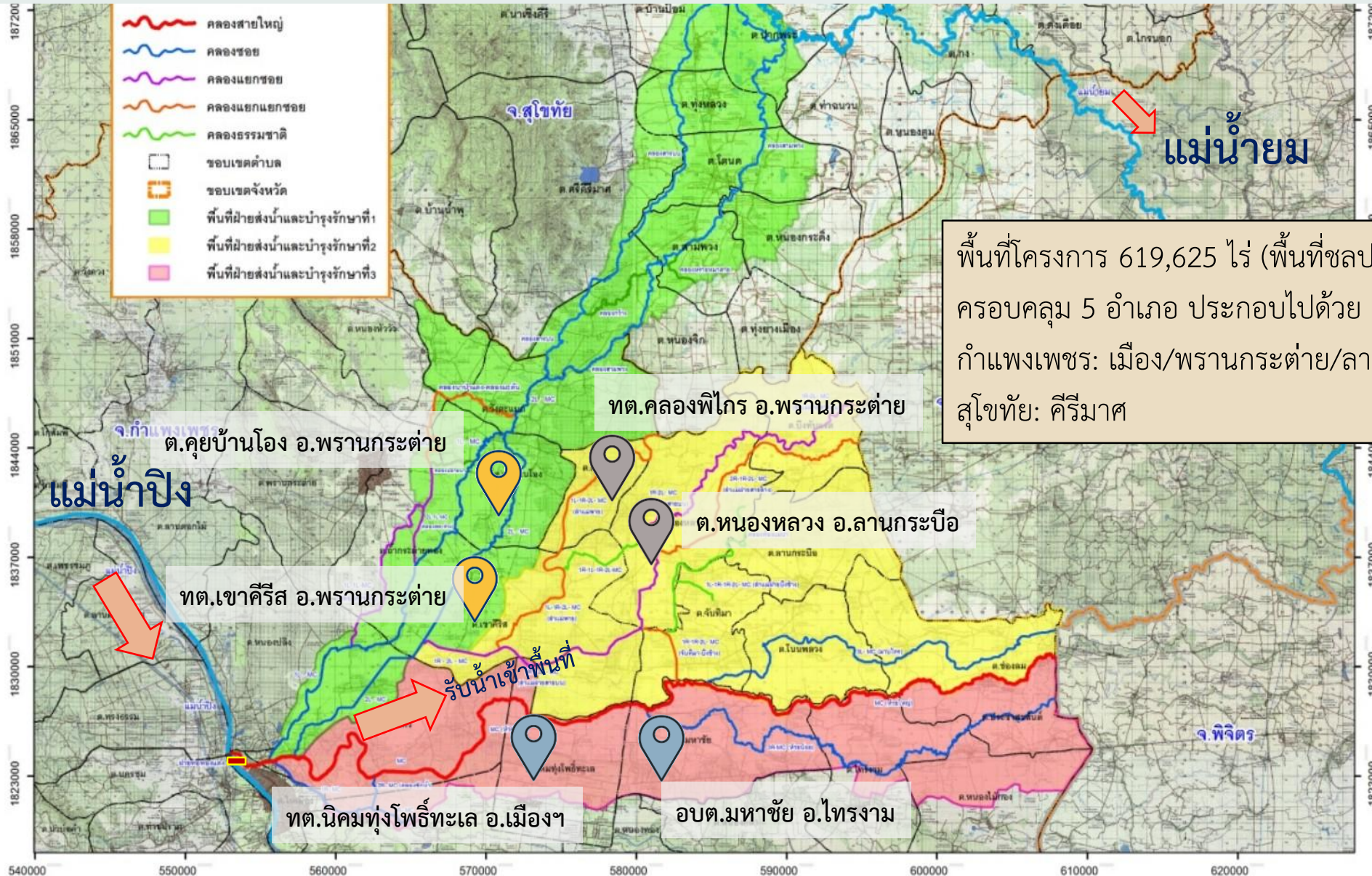
สนับสนุน กลไกเชิงสถาบันน้ำของกลุ่ม/เครือข่ายในระดับพื้นที่ชลประทานจังหวัดให้สามารถเชื่อมโยงการทำงานร่วมกับคณะกรรมการลุ่มน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ เพื่อช่วยยกระดับประสิทธิภาพและประสิทธิผลการจัดการน้ำ-การผลิตเกษตรในพื้นที่โครงการชลประทานจังหวัดกำแพงเพชร

ศึกษาและสรุปบทเรียนของ “ปฏิบัติการ-(practices)” ในกระบวนการตัดสินใจ (ร่วม)และการค้นหาทางเลือกของ”กลไกเชิงสถาบัน-แบบเวทีพหุภาคี-Multi-stakeholders Platform”

พื้นที่ศึกษา 6 ตำบล ครอบคลุมพื้นที่ฝายส่งน้ำและบำรุงรักษาทั้ง 3 โซน

พื้นที่โครงการ 619,625 ไร่ (พื้นที่ชลประทาน 550,688 ไร่)
ครอบคลุม 5 อำเภอ ประกอบด้วย
กำแพงเพชร: เมือง/พรานกระต่าย/ลานกระบือ/ไทรงาม
สุโขทัย: คีรีมาศ

ทต.คลองพืไกร อ.พรานกระต่าย
จ.กำแพงเพชร
ต.คุดำเนิน อ.พรานกระต่าย
แม่წყမ်း
ทต.เขาคีรี อ.พรานกระต่าย
รับน้ำเข้าพื้นที่
จ.พิจิตร
ต.หนองหลวง อ.ลานกระบือ
จ.สุโขทัย
ทต.นิคมทุ่งโพธิ์ทะเล อ.เมืองฯ
อบต.มหาชัย อ.ไทรงาม

กิจกรรม: เสริมสร้างกระบวนการวิเคราะห์ จำแนกพื้นที่รูปธรรม เขตย่อยและกลุ่มผู้มีส่วนได้-ส่วนเสีย

กิจกรรม: เสริมสร้างกระบวนการวิเคราะห์ จำแนกพื้นที่รูปธรรม เขตย่อยและกลุ่มผู้มีส่วนได้-ส่วนเสีย

กิจกรรม: ลงสำรวจเก็บข้อมูลการผลิต การใช้น้ำ การเพาะปลูกรายแปลงทั้ง 6 ตำบล (พื้นที่ศึกษา 3 โซน)

การสำรวจภาคสนาม เพื่อจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ :ด้านจัดการน้ำ

รวบรวมข้อมูลการใช้ที่ดินและข้อมูล
แหล่งน้ำจากภาพถ่ายจากดาวเทียม
และแผนที่ภูมิประเทศ 1:50,000
จากกรมแผนที่ทหาร

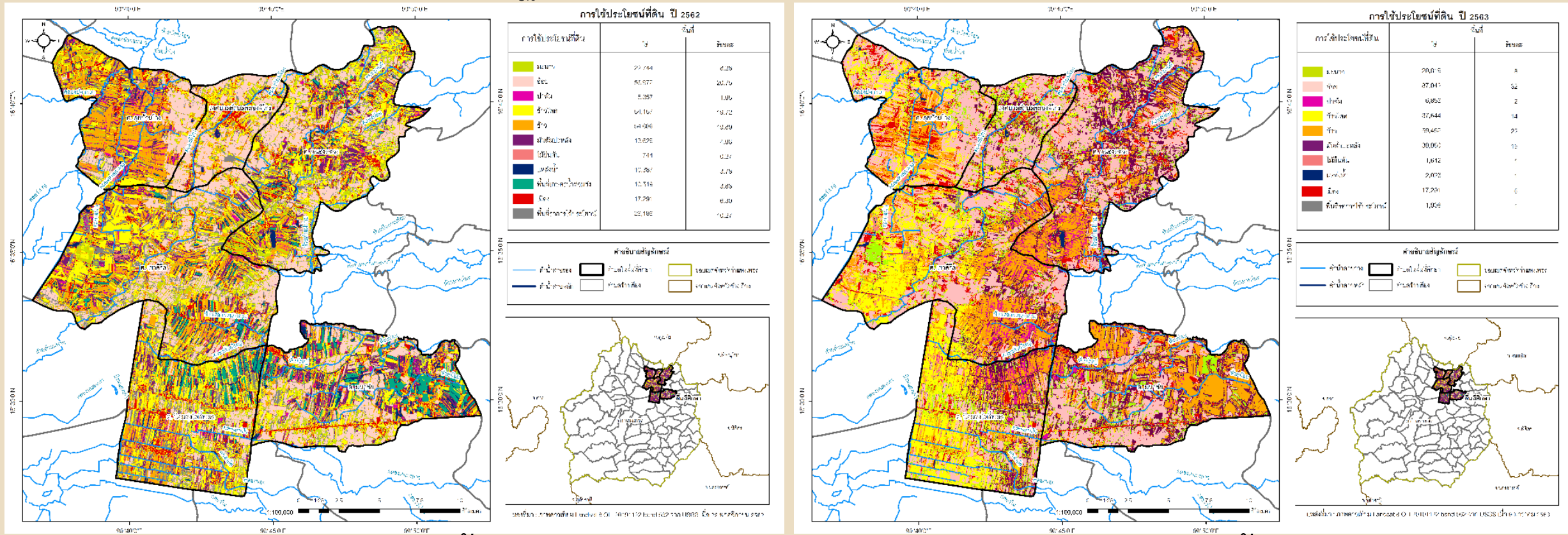
พื้นที่ศึกษา จำนวน 6 ตำบล ได้แก่
ทต.คลองพีไทร ต.คุยบ้านโอง
ต.หนองหลวง ทต.เขาคีรีส
ทต.นิคมทุ่งโพธิ์ทะเล และต.มหาชัย

จัดทำระบบข้อมูลแหล่งน้ำ ผังน้ำ
บ่อบาดาล การใช้ที่ดิน และแผนที่
แสดงพื้นที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก
ระดับตำบล

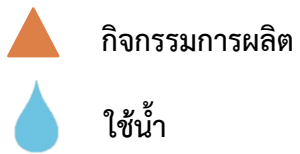

ข้อมูลภาพถ่ายจากดาวเทียม

เปรียบเทียบวันที่ 22 เดือนพฤศจิกายน 2562 และ วันที่ 9 เดือนมกราคม 2563 รายละเอียดภาพ 30 เมตร จากกรมสำรวจธรณีวิทยาแห่งสหรัฐอเมริกา (United States Geological Survey : USGS)

เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบพื้นที่เกษตรกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากการลดการปล่อยน้ำ พบว่า การใช้ที่ดินเพื่อการปลูกข้าวนาปรัง มีพื้นที่ รวม 59,428 ไร่ ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับมาตรการไม่ส่งน้ำของหน่วยงาน

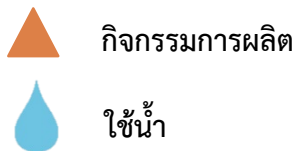

กิจกรรมการผลิต

ใช้น้ำ

ปฏิทินการผลิต พื้นที่ศึกษาโซนที่ 1 เทศบาลตำบลเขาคีรีสและตำบลคุยบ้านโอง

ชนิด	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
		นาปรัง		นาปรัง	เตรียมดิน หว่านนาตม	ตากเกสร	ฉีดยา	เกี่ยวข้าว				นาปรัง
	* 2562/2563 ไม่ได้ทำนาปรัง เนื่องจากน้ำจากท่อทองแดงไม่พอสำหรับการทำนาปรัง (พื้นที่ ม.1, 6, 7, 2, 17, 4, 11 ไม่มีบ่อดอก)											
				เตรียมดิน 3 ครั้ง ใช้รถปลูก ยกร่อง	ริบเปอร์ ใส่ปุ๋ยยูเรีย "เร่งตัว" ใส่ปุ๋ย 1-2 ครั้ง/เดือน	แตกหน่อ			โรงงานเปิด เริ่มตัดอ้อย			ตัดอ้อย -ขาย
	* ใช้น้ำจากบ่อดอก ลึกไม่เกิน 10 เมตร											
	โชกุน/เขียวหวาน (ประมาณ 2,000 ไร่) ปลูกในพื้นที่ ม.13 (800 ไร่), ม.6 (1,200 ไร่)			ใช้ระยะเวลา 3 ปี ในการผลิต และสามารถเริ่มออกดอก-ผลในปีที่ 4 ของการผลิต			เตรียมดิน ตีหลุม ใส่ปุ๋ย ตั้งแต่วันที่ปลูกใช้น้ำรดเช้า-เย็น	รดน้ำเช้า-เย็น ฉีดยา	อาทิตย์ ละ 1 ครั้ง / ใส่ปุ๋ยคอกบำรุงดิน			
	*รดน้ำด้วยระบบน้ำหยด (สปริงเกอร์)											
	ใส่ปุ๋ย (ดินมีความชื้น)	ดูแลรักษา	ใส่ปุ๋ย									เตรียมดิน 2 ครั้ง ยกร่อง แยกใบ ใส่ปุ๋ยสูตร เริ่มปักมัน ฉีดยา
	ระยะเวลาปลูก 12 เดือน											
	ดูแลหน้าดิน ก.พ.-ต.ค.											
	ใส่ปุ๋ย ใส่ปุ๋ยสูตร ดูแลดิน	แตกหน่อ แตกใบ	ดูแลหน้าดิน ลำต้น ใส่ปุ๋ย		เริ่มออกผล	กล้วยเริ่มออกเครือ		- เก็บเกี่ยวผลผลิต -				เตรียมดิน ปลูก ใช้ลูกหน่อ ใส่ปุ๋ย
	ราคาขาย กิโลละ 10 บาท (จากกำแพงเพชร/ตาก/สามเงา) 1ไร่ครั้ง / 1,000-2,000 บาท (350ต้น/ไร่) ต้นละ 2 กก. * 1 เครือ/4-5 ทวี											

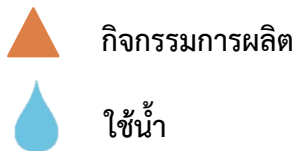

กิจกรรมการผลิต

ใช้น้ำ

ปฏิทินการผลิต พื้นที่ศึกษาโซนที่ 1 ตำบลเขาคีรีสและตำบลคุยบ้านโอง

ชนิด	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
	*ระยะเวลาการผลิต 3 ปี ใช้น้ำจากท่อทองแดง					เตรียมดิน-ใส่ปุ๋ย	วนรอบให้ครบ 3 ปี เริ่มติดลูก	3 ปี 3 เดือน มีเนื้อมะพร้าวในผล	3 ปี 6 เดือน เก็บเกี่ยวผลผลิต			
	พันธุ์บ้านแพ้ว สมุทรสาคร พื้นที่ประมาณ 700 ไร่ (ชุมชน 200 ไร่ / CP 500 ไร่)					ใช้น้ำเข้า-เย็น / 1 ชั่วโมง ระบบน้ำหยด สปริงเกอร์ ใส่ปุ๋ยคอก-เคมี						
	รดน้ำ-ฉีดยา	ใส่ปุ๋ย (ห้องร่องเข้า-เย็น)	น้ำจากท่อทองแดง	เก็บเกี่ยวผลผลิต								เตรียมดิน ยกร่อง ใส่ปุ๋ยคอก ลงพันธุ์ รดน้ำ-ฉีดยา
	*ระยะเวลาการผลิต 3-6 เดือน พื้นที่ปลูก ม.6, 4 ประมาณ 500 ไร่ (พันธุ์แขกดำ) เสริมและสวนผสม					(เพาะเมล็ด 1 เดือน)						

กิจกรรมการผลิต

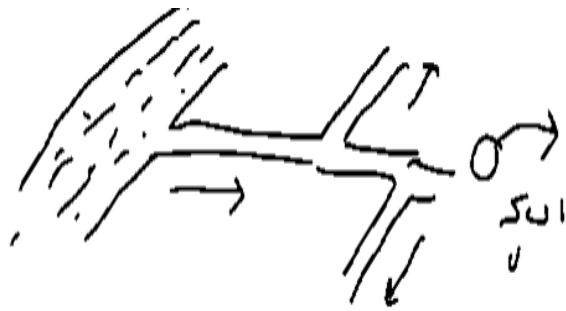
ใช้น้ำ

ปฏิทินการผลิต พื้นที่ศึกษาโซนที่ 2 เทศบาลตำบลคลองพิไกรและตำบลหนองหลวง

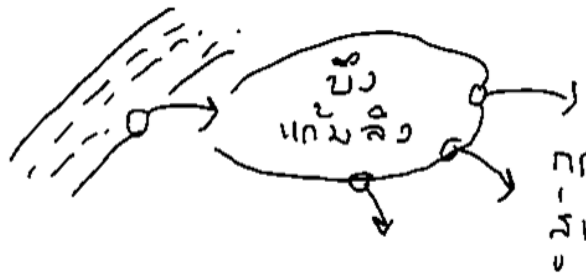
ชนิด	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม
	พื้นที่ทำนา *ปัจจุบันหลายราย เปลี่ยนแปลงนา ไปทำ อ้อย	ม.5 , 10 ส่วนมาก /ม.8 , 1 ส่วนน้อย			เตรียมดิน หว่านนาตม สูบน้ำใส่ना ปีนา	ใส่ปุ๋ย ครั้งที่ 1 ข้าวอายุ 20-30 วัน ข้าว 45 วัน “เริ่มตั้งท้อง” ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2			*เก็บเกี่ยวข้าว 1-20 ส.ค. และเริ่มทำใหม่ ฉีดยาคุมบำรุง ข้าวโต 3 เดือน (อายุ 80-90 วัน) ← ใช้น้ำจากคลองวังคลอง ของชลประทาน ตีเขื่อนกั้น-หว่าน (ใส่น้ำ 20 วัน/ครั้ง)			
		▲	▲		ไถเตรียมดิน ซักร่อง ตัดพันธุ์ เริ่มปลูก-ใช้เครื่องปลูก	แตกหน่อ ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2			- ใส่ปุ๋ย ดูแลวัชพืช -			
		▲	▲		ไถดิน-เตรียมดิน (นำท่อนมัน แขนงยาเร่งราก ให้ออก 5-7 วัน) ยกร่อง	ฉีดยาบำรุง	▲	▲	มันเริ่มลงหัว “ใส่ปุ๋ย” 1 รอบ			
	เตรียมดิน ยกร่อง ตากดิน 15 วัน		ฉีดยาคุม	ลงฟางบนหน้าดิน 25-30 วัน	ถอนหญ้า ใส่ปุ๋ย 40 วัน	ใส่ปุ๋ย 50 วัน	ใส่ปุ๋ย 60 วัน	ถอน-เก็บผลผลิต				
	เตรียมดิน ไถที่ ยกร่อง ตากดิน 15 วัน		ติดสปริงเกอร์ รดน้ำ	20 วัน	เริ่มใส่ปุ๋ยบำรุง ฉีดยา							
	ทิ้งไว้ 3 วัน เริ่มหว่านเมล็ด			25 วัน	แต่งต้น ถอนหญ้า 30 วัน	ใส่ปุ๋ย 1 ครั้ง (ถ้ามีแมลง-ฉีดยา)	38-40 วัน	ใส่ปุ๋ยสูตร 25-7-7	45 วัน	เริ่มตัด เก็บขาย		

แบบแผนการใช้น้ำในพื้นที่ศึกษา

แบบแผนที่ 1 คลอง→ลำเหมือง →สูบขึ้นแปลง

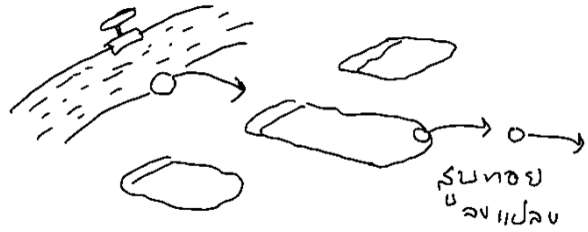

แบบแผนที่ 2 คลอง→แก้มลิง/บึง →กระจายลงแปลง

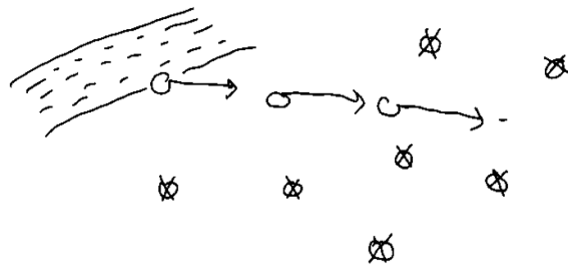

แบบแผนการใช้น้ำในพื้นที่ศึกษา

แบบแผนที่ 3 คลอง → บ่อพัก → สูบทอยเข้าแปลง

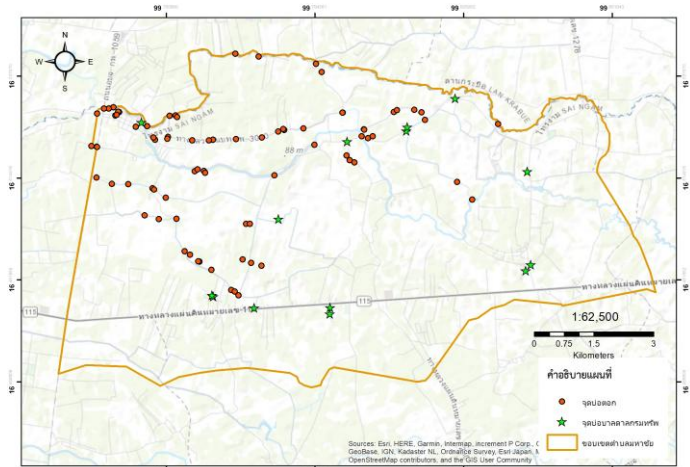
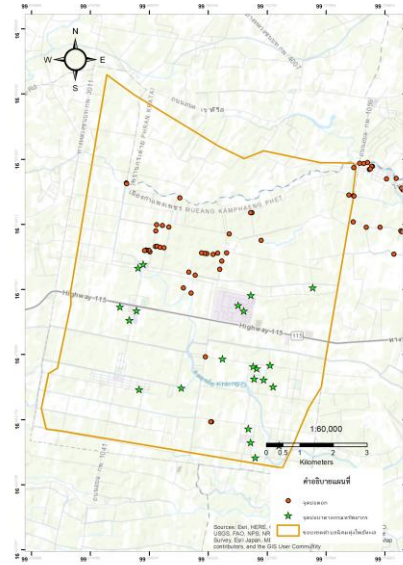
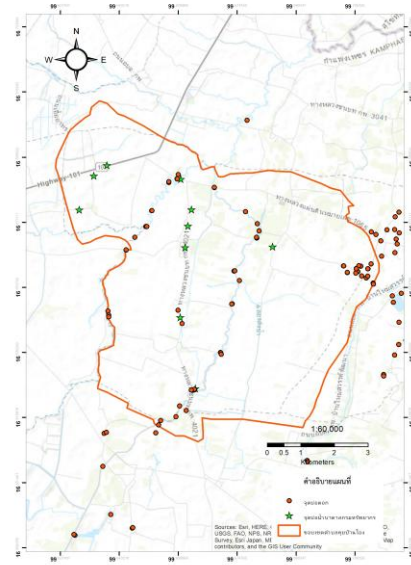
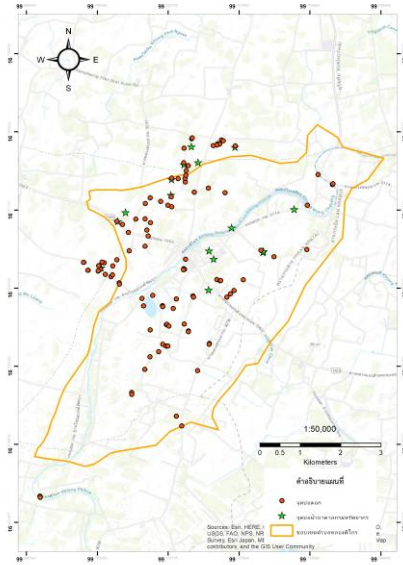

แบบแผนที่ 4 คลอง → สูบทอย → บ่ตอก/น้ำใต้ดิน

ผลการวิเคราะห์การสำรวจครัวเรือนเกษตรกร
รายตำบลด้วยแบบสอบถาม จำนวน 420 ตัวอย่าง

ข้อมูลป่อดอก/ป่อน้ำบาดาล

โซนที่	อำเภอ	ตำบล	ป่อน้ำบาดาล		รวม	ร้อยละ
			ส่วนตัว*	สาธารณะ		
1	พวานกระต่าย	เขาคีรีสี	219	18	237	18.24
		คลองพิไกร	428	16	444	31.27
2	ลานกระบือ	คุดบ้านโอง	26	11	37	2.84
		หนองหลวง	122	39	161	12.39
3	เมืองกำแพงเพชร	นิคมทุ่งโพธิ์ทะเล	90	23	113	8.70
		ไตรงาม	330	15	345	26.56
รวมทั้งสิ้น			1,215	122	1,337	100

*ข้อมูลเบื้องต้นจากการสำรวจภาคสนามช่วงเดือน กุมภาพันธ์-มีนาคม 2563

การนำน้ำมาใช้/ขนาดท่อที่สูบ

การใช้น้ำ เป็นการใช้น้ำแบบร่วมกันทั้งน้ำผิวดิน (จากคลองชลประทาน)
และน้ำบ่อตื้น-บ่อบาดาล ประมาณ 1,337 บ่อ (ใช้น้ำผลิตข้าวเฉลี่ย 1,390 ลบ.ม./ไร่)
บ่อดอก ขนาดท่อประมาณ 3 นิ้ว
คลอง ขนาดท่อประมาณ 6-8 นิ้ว

กระจายอยู่ทั่วพื้นที่การเกษตรต.เขาศีริส/หนองหลวง/
นิคมทุ่งโพธิ์ทะเล

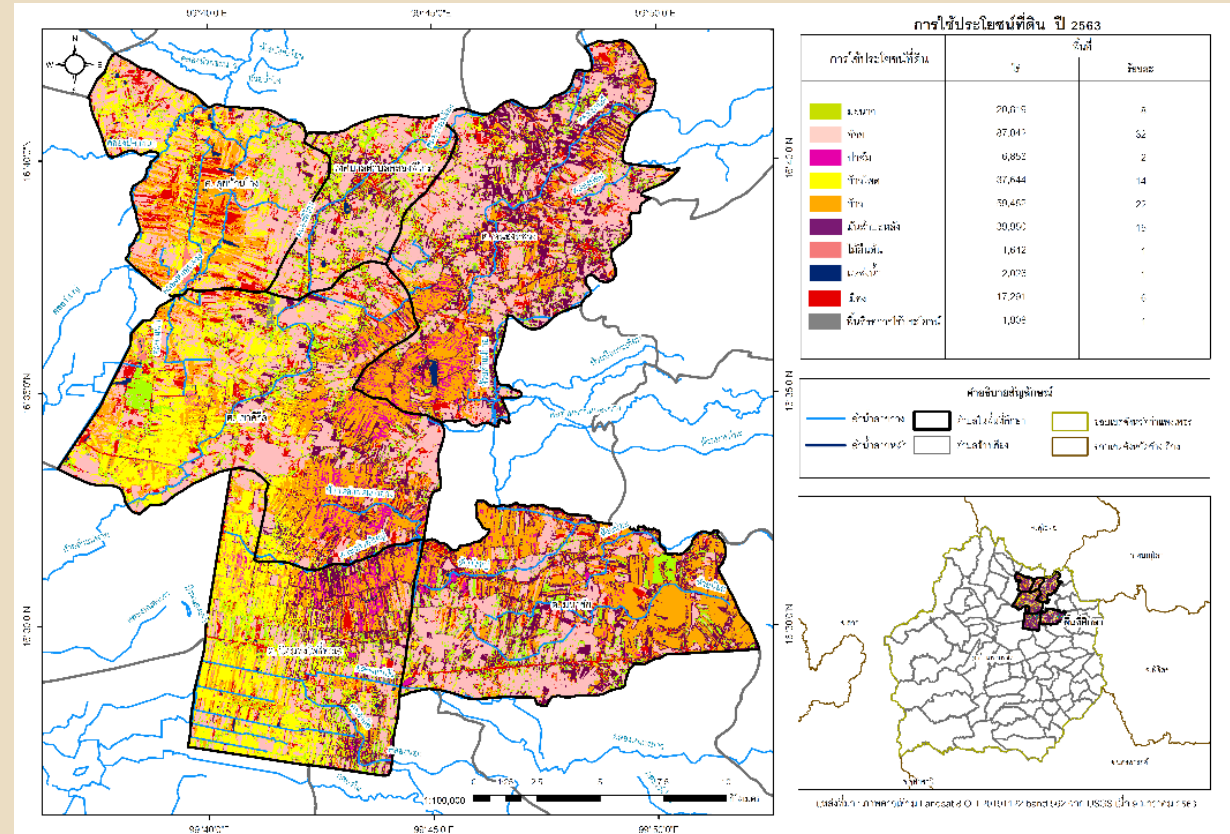
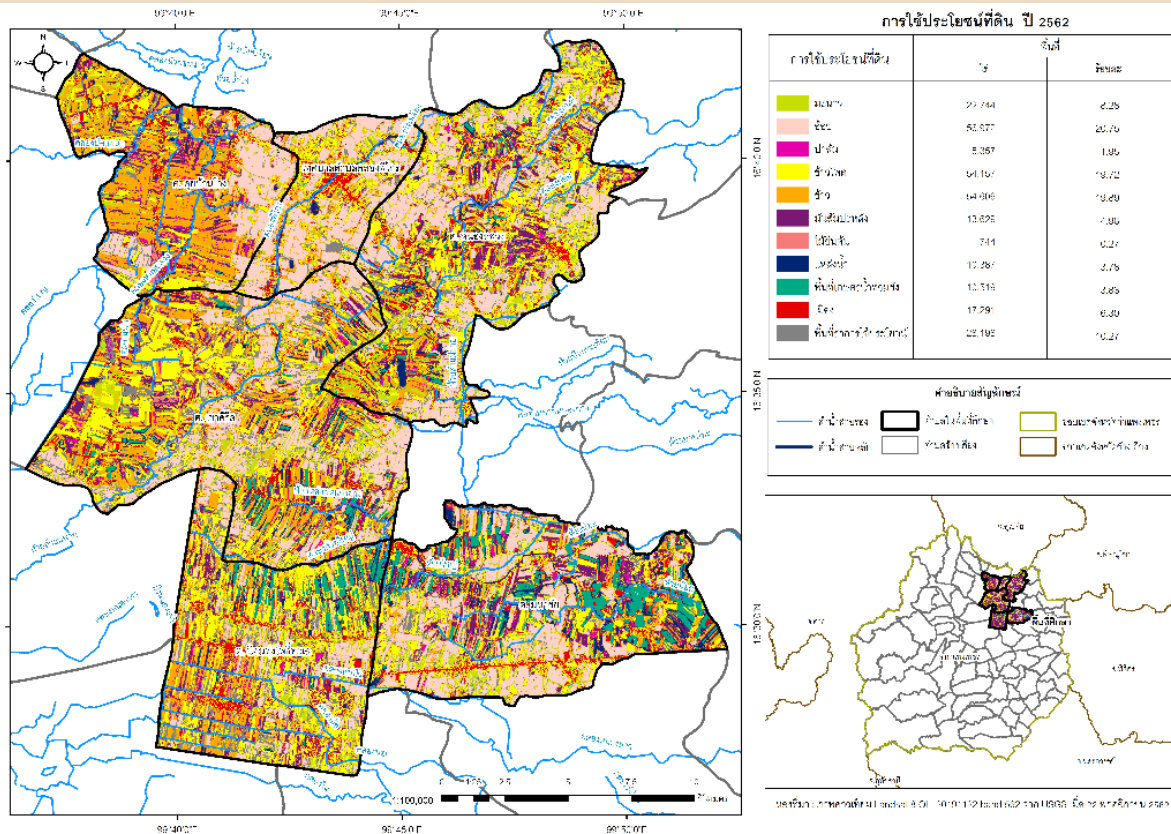
ส่วนใหญ่พบมากในพื้นที่ต.คุยบ้านโอง/คลองพิไกร/มหาชัย

การผลิตเกษตร การปลูกพืชช่วงฤดูกาลผลิต ปี 62/63

มากที่สุดคือ **อ้อย** ร้อยละ 32.00 (87,042 ไร่) รองลงมา คือ **ข้าว** ร้อยละ 22.00 (59,428 ไร่)

สัดส่วนน้อยที่สุดคือ **มันสำปะหลัง** ร้อยละ 14.5 (39,950 ไร่) และ **ข้าวโพด** ร้อยละ 14.00 (37,644 ไร่)

ตามลำดับ

เปรียบเทียบวันที่ 22 เดือนพฤศจิกายน 2562 และ วันที่ 9 เดือนมกราคม 2563 รายละเอียดภาพ 30 เมตร จากกรมสำรวจธรณีวิทยาแห่งสหรัฐอเมริกา (United States Geological Survey : USGS)

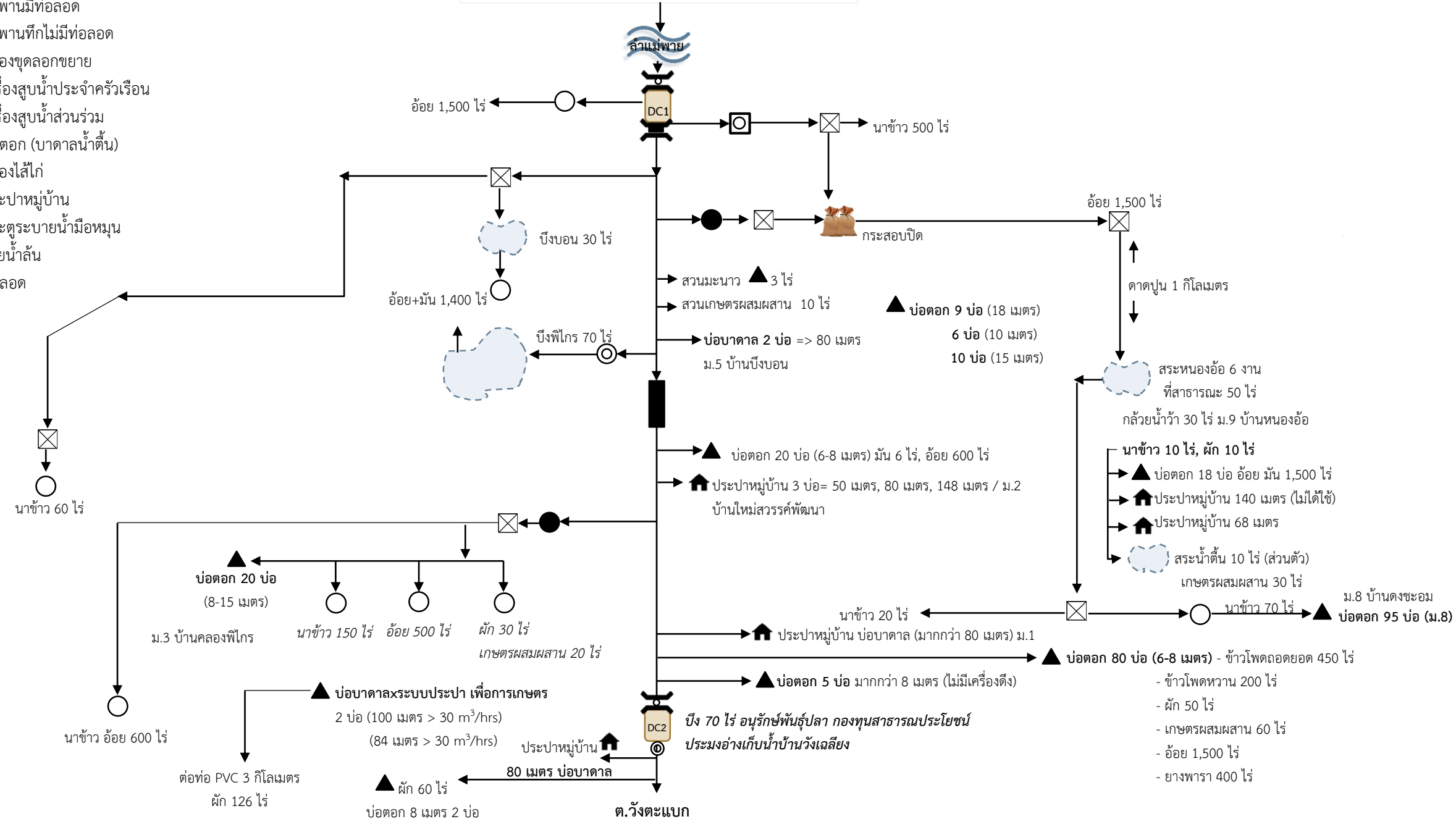
- **การจัดการผลผลิต การตลาด** ในพื้นที่ที่มีตลาดจำกัด เกษตรกรต้องขนส่งไปสู่ตลาดระยะทางไกลที่สุดเฉลี่ย คือ ระยะทาง 44 กม. และระยะทางที่ไกลที่สุด คือ ระยะทาง 4.80 กม.
- **การตัดสินใจผลิตข้าวนาปรัง ปีฤดูกาลผลิต 62/63** เกษตรกรรับทราบข้อมูลว่าจะมีการงดส่งน้ำมากถึง 92.88 % แต่ตัดสินใจปลูกเพราะคาดว่าราคาผลผลิตข้าวจะขยับสูงขึ้นหลังสิ้นฤดู

ที่ทำการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาท่อทองแดง

สัญลักษณ์

- สะพานมีที่ลอด
- สะพานทึกไม่มีที่ลอด
- คลองชุดลอกขยาย
- เครื่องสูบน้ำประจำครัวเรือน
- เครื่องสูบน้ำส่วนร่วม
- บ่อดอก (บาดาลน้ำตื้น)
- คลองใส่ไก่
- ประปาหมู่บ้าน
- ประตุน้ำมือหมุน
- ฝ่ายน้ำล้น
- ที่ลอด

ตารางวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจของเกษตรกร

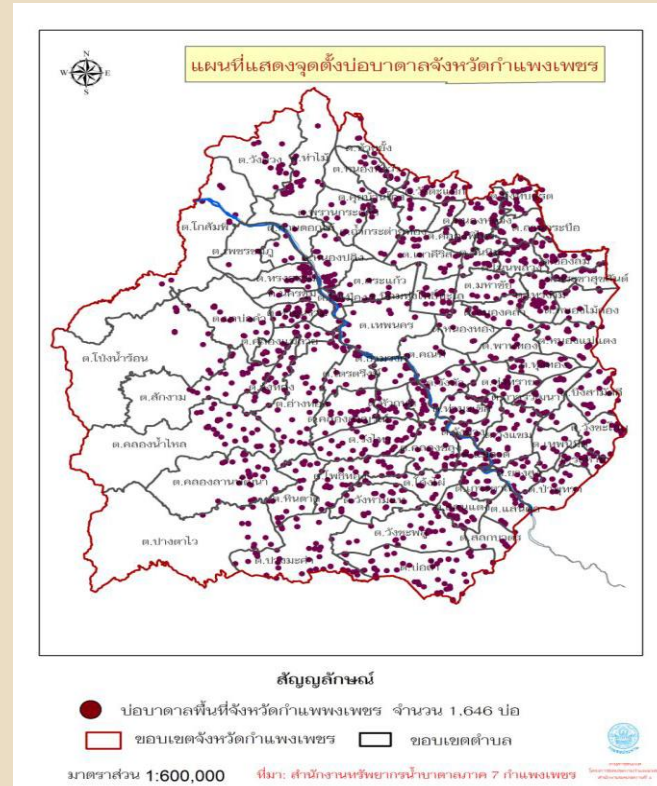
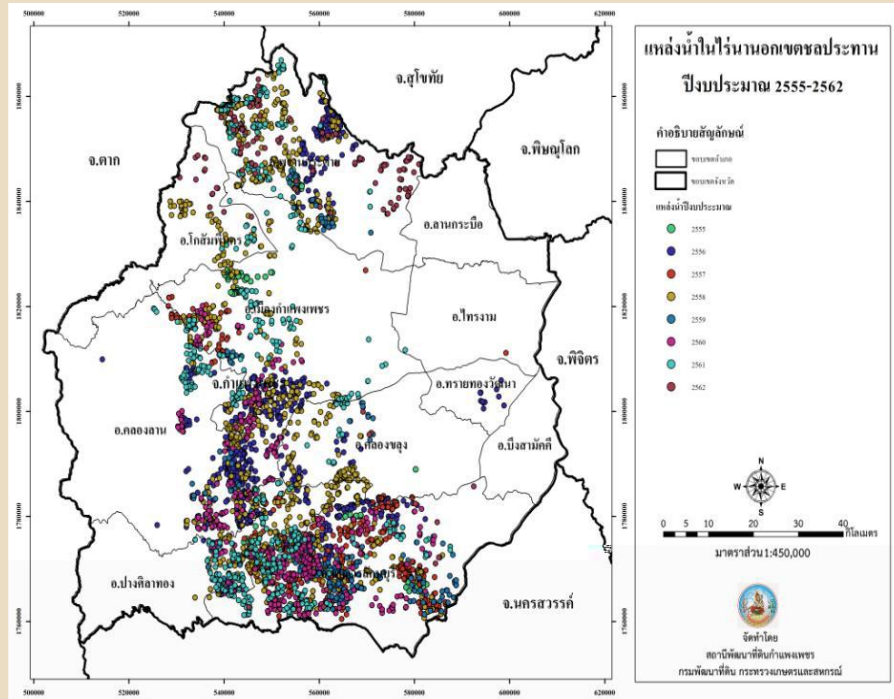
กิจกรรมการเกษตร (พื้นที่ 10 ไร่)	ปฏิทินการ การผลิต (อายุ 1 ครั้ง/ปี)	ค่าใช้จ่าย การลงทุนตลอดฤดูกาล เก็บเกี่ยว (ไม่รวมค่าน้ำ)	ค่าใช้จ่ายด้านการจัดหาน้ำ			ค่าใช้จ่ายรวม (10 ไร่)	ค่าเฉลี่ยรายได้ผลผลิตต่อ พื้นที่ 10 ไร่ ต่อ 1 ฤดูกาลผลิต	ระบบตลาด
			สูบตรงด้วย ท่อพญานาค	สูบน้ำผ่าน คลองไส้ไก่ (2 ช่วง)	บ่อดอก ต่อตรง			
1. นาข้าว (กข 29, 41, 43)	4 เดือน/ 2 ครั้ง	23,400	1,360	3,403	1,720	24,760-26,803	35,380-37,210	ผู้ผลิต>พ่อค้า>โรงสี
2. ข้าวโพดหวาน (ฝัก)	70 วัน/ 5 ครั้ง	3,500	-	-	1,560	36,560	80,000-90,000	ผู้ผลิต>พ่อค้าตลาดในจังหวัด/ พ่อค้าจากเชียงใหม่
3. ข้าวโพดถนอยอด	120 วัน/ 1 ครั้ง	44,000	-	-	3,724	47,724	120,000-180,000	ผู้ผลิต>บ.ไบเออร์ จำกัด (พิษณุโลก)*ประกันราคา
4. ข้าวโพดอาหารสัตว์	120 วัน/ 2 ครั้ง	41,000	-	-	3,724	44,724	28,000-50,000	ผู้ผลิต>พ่อค้า>โซโล
5. อ้อย	12 เดือน/ 1 ครั้ง	81,400	-	-	1,560	82,960	ไม่เผา 104,000 เผา 45,000	ผู้ผลิต>โรงงานอ้อย
6. มันสำปะหลัง	8 เดือน/ 1 ครั้ง	27,700	-	-	1,560	29,260	28,000-48,000	ผู้ผลิต>โซโล
7. มะนาว	10 เดือน/ 1 ครั้ง	78,500-78,650	3,264	-	5,358	81,914-84,008	87,500-200,000 (กรณีราคาไม่ตกต่ำ)	ผู้ผลิต>พ่อค้า >ตลาดในจังหวัด >รอบๆจังหวัดอื่น >ตลาดนัด
8. ฝรั่ง	30-120 วัน/ 3-10 ครั้ง	10,800	-	-	5,358	16,158	150,000-300,000	ผู้ผลิต>พ่อค้า>ตลาดในจังหวัด >รอบๆจังหวัดอื่น >ตลาดนัด

*หมายเหตุ อัตราการใช้น้ำคำนวณจากการสำเร็จเครื่องสูบน้ำ/พฤติกรรมการสูบน้ำในรอบการผลิต/ความต้องการใช้น้ำของพืชและอัตราการระเหยของดิน

อัตราค่าสูบน้ำ

1. สูบจากเครื่องพญานาค ค่าน้ำ = 1.7 บาท/คิว
2. สูบจากเครื่องสูบรวมแล้วต่อเข้าแปลงด้วยเครื่องส่วนตัว ค่าน้ำ = 2.28 บาท/คิว
3. สูบจากบ่อดอก ค่าน้ำ = 0.46 บาท/คิว

แผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการเกษตร ในช่วงฤดูแล้ง ปี 2562/63 จังหวัดกำแพงเพชร

การขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

สถานีพัฒนาที่ดินกำแพงเพชร ได้ดำเนินการขุดสระน้ำในไร่นา ตั้งแต่ปี 2555-2562 จำนวน 8,470

บ่อ และแผนปี 2563 จำนวน 84 บ่อ

และแผนปี 2564 จำนวน 150 บ่อ

แหล่งน้ำบาดาล

สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต 7 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดำเนินการขุดบ่อบาดาล จำนวน 1,646 บ่อ

แผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2562/63 จังหวัดกำแพงเพชร

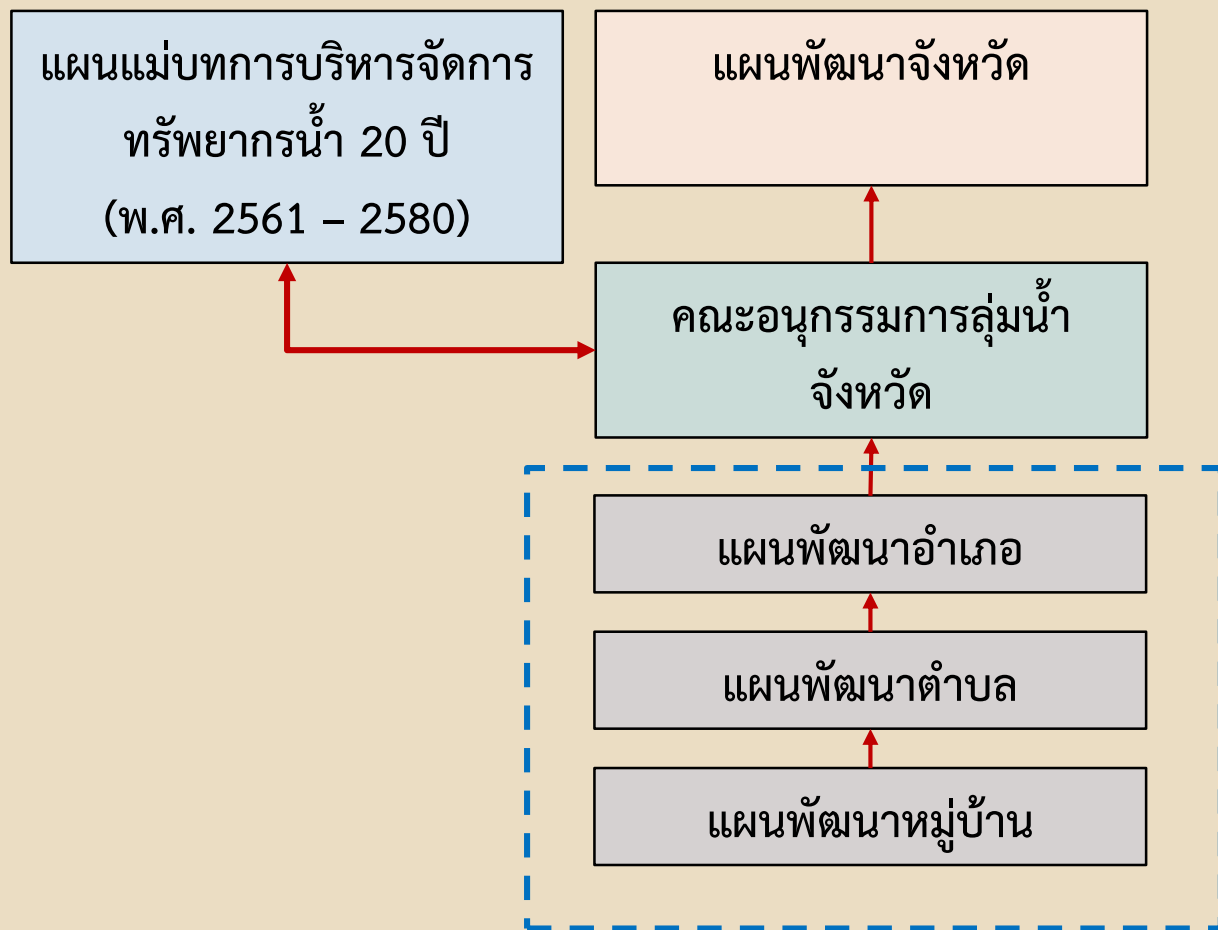
เขตเพาะปลูก	แผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2562/63				
	ข้าวรอบที่ 2	พืชไร่	พืชผัก	รวมพืชไร่ พืชผัก	รวม ทั้งหมด
ในเขต ชลประทาน	11,800	0	0	0	11,800
นอกเขต ชลประทาน	66,708	48,300	3,330	51,630	118,336
รวม	78,506	48,300	3,330	51,630	130,136

การติดตามพื้นที่ปลูกข้าวและคาดการณ์ผลผลิต

ปี 2562 จากดาวเทียม ณ วันที่ 15 มกราคม 2563

อำเภอ	จำนวน(ไร่)
ชาณุวรลักษบุรี	24,870
คลองขลุง	50,326
คลองลาน	3,261
ทรายทองวัฒนา	4,585
ไทรงาม	48,413
บึงสามัคคี	26,055
ปางศิลาทอง	2,654
พรานกระต่าย	14,117
เมืองกำแพงเพชร	46,323
ลานกระบือ	26,740
รวม	248,681

การแต่งตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำ จังหวัดกำแพงเพชร

หน้าที่และอำนาจ

- 1) **จัดทำแผนงาน** แผนปฏิบัติการ และแผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการตามกรอบแผนแม่บทระดับลุ่มน้ำ และ**เสนอคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.)** ทราบ
- 2) **บูรณาการและขับเคลื่อน** แผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับจังหวัดตามกรอบแผนแม่บทระดับลุ่มน้ำ ทั้งในภาวะปกติ และภาวะวิกฤต
- 3) **รวบรวม เชื่อมต่อ** บูรณาการข้อมูลและสารสนเทศทรัพยากรน้ำ
- 4) **ติดตาม ประเมินผล** การดำเนินงานตามแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและรายงานต่อคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.)
- 5) **แต่งตั้งคณะทำงาน** เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด

1

ศึกษา จัดทำข้อมูลสำคัญ
เกี่ยวกับการใช้น้ำของพื้นที่

2

สำรวจสภาพปัญหาความ
ต้องการของกลุ่มผู้ใช้น้ำ
และผู้เกี่ยวข้อง

3

(ร่วม) วิเคราะห์เชิงระบบ
กลุ่มน้ำ-เก็บข้อมูลเพิ่มเติม

กระบวนการจัดทำข้อเสนอโครงการด้านบริหารการจัดการน้ำ
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ-การผลิตเกษตรโครงการท่อทองแดง

6

การกำหนดแนวทางเลือก
(ศักยภาพ-ข้อจำกัด) และ
จัดทำข้อเสนอโครงการ

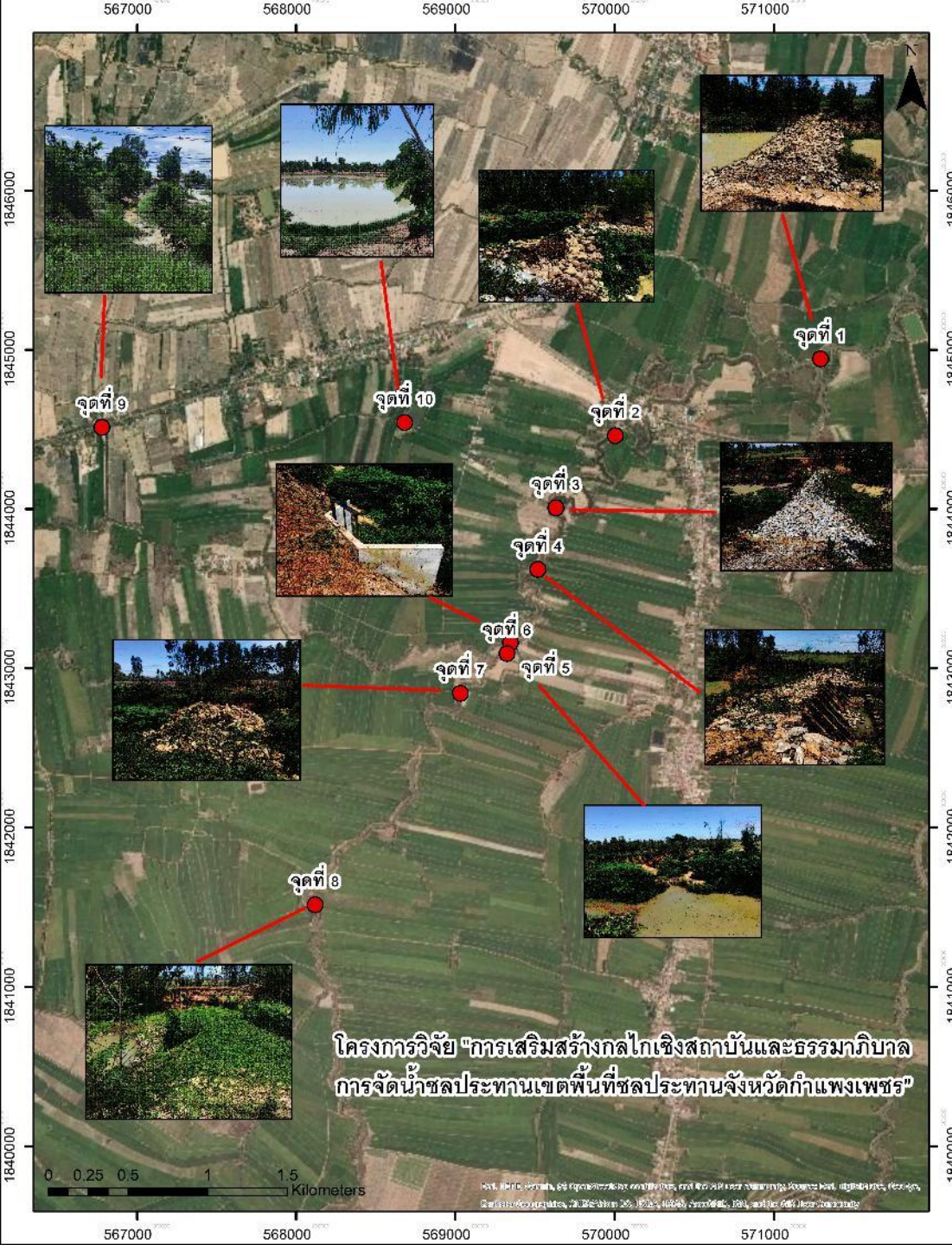
การประเมินความเป็นไปได้ (เบื้องต้น)

5

- จำนวนผู้รับประโยชน์
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- ความเป็นไปได้
 - ทางเทคนิค
 - ทางแ่งกม. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

เวทีร่วมรับฟัง
กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ผลกระทบ
(บวก/ลบ)

4

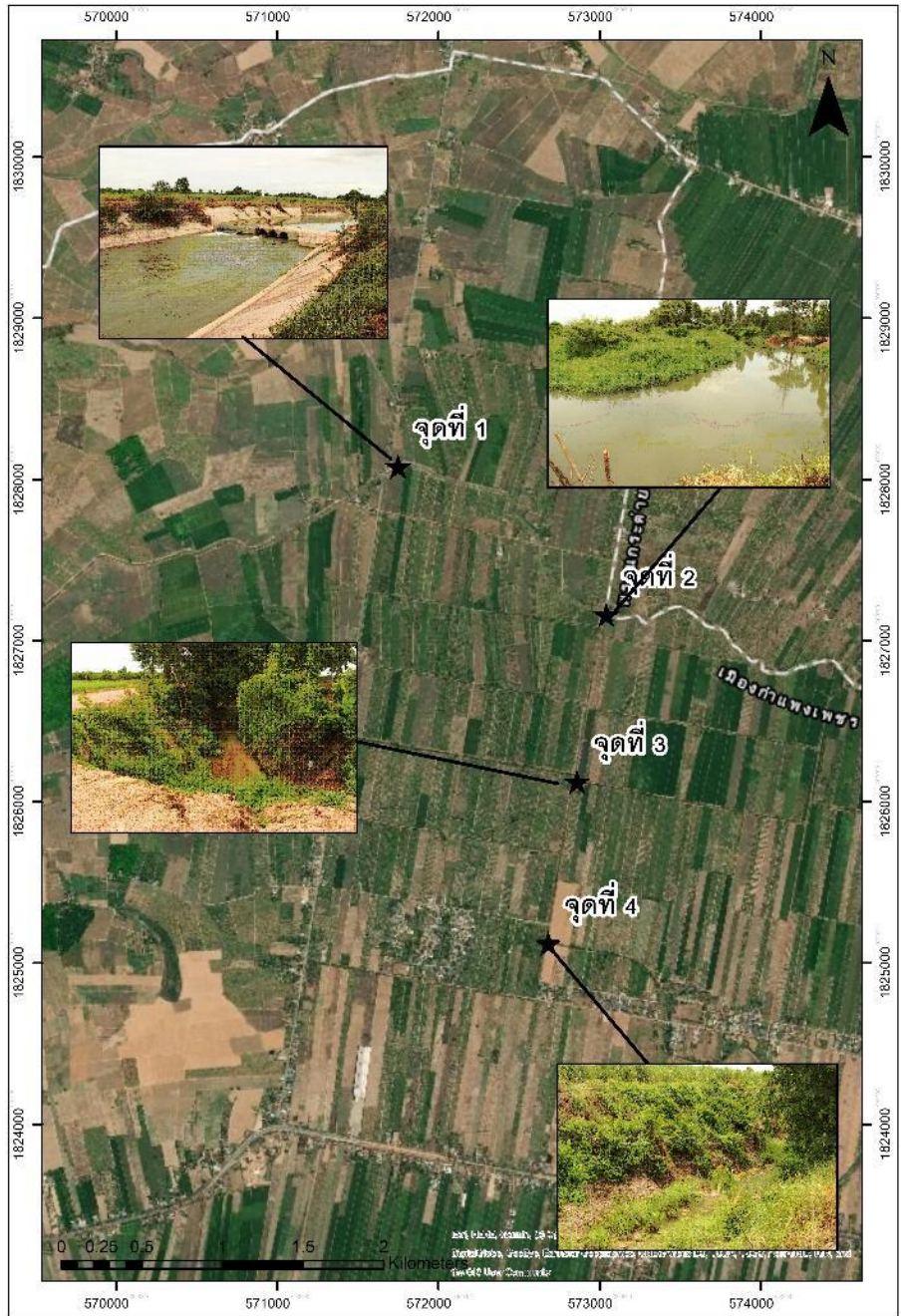

ข้อเสนอแนวทาง การประสานเชื่อมโยงจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเสริมประสิทธิภาพการจัดการน้ำและการผลิตเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร อบต.คุยบ้านโอง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

มีปัญหาหลัก 3 กลุ่ม คือ

- 1) คลองน้ำตื้นเขินกักเก็บน้ำได้น้อย
- 2) ระบบบังคับน้ำมีไม่เพียงพอ ควบคุมน้ำไม่ได้ หลายจุดในคลองบัวหลวงมีฝาย มีประตูระบายน้ำแต่อยู่ในสภาพไม่เหมาะสมกับการใช้งาน ชุมชนมีข้อเสนอแนวทางการพัฒนาระบบบังคับน้ำ 3 จุด
- 3) ท่อลอดถนนใช้ประโยชน์ไม่ได้

ข้อเสนอแนวทาง การประสานเชื่อมโยงจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเสริมประสิทธิภาพการจัดการน้ำและการผลิตเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร เทศบาลตำบลนิคมทุ่งโพธิ์ทะเล อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

มีข้อเสนอแนวทางแผนการพัฒนาระบบชลประทาน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) พัฒนาระบบคลองชลประทานท่อทองแดง เป็นข้อเสนอเพื่อซ่อมแซม/พัฒนาระบบคลองส่งน้ำที่มีสภาพไม่เอื้อต่อการส่งและกระจายน้ำในเขตตำบลให้สามารถกระจายน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ มี 6 จุดสำคัญที่ต้องพัฒนา
- 2) พัฒนาระบบน้ำบาดาลและระบบสูบน้ำบาดาลด้วยพลังงานทดแทน
 - 2.1 พื้นที่ หมู่ 6 เนื่องจากอยู่ท้ายน้ำระบบชลประทานในเขตตำบล
 - 2.2 แก้มลิง หมู่ 14 จุดนี้จะเป็นการสร้างระบบน้ำบาดาลและระบบสูบน้ำด้วยพลังงานทดแทน

ภาพการนำเสนอการประสานเชื่อมโยงจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อเสริมประสิทธิภาพ
การจัดการน้ำและการผลิตเกษตรจังหวัดกำแพงเพชร ในการประชุมนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและท้องถิ่นอำเภอ ครั้งที่ 2/2563
ณ วันที่ 24 สิงหาคม 2563 ณ โรงแรมซากันรารีวิววิว จังหวัดกำแพงเพชร

ธรรมาภิบาลของกลไกเชิงสถาบันระดับพื้นที่

ตำบล/เทศบาล	ขอบเขต-ขนาด/ โครงสร้าง	บทบาท-หน้าที่ ชัดเจน	ความสัมพันธ์/ตัว แสดงหลัก	ระบบข้อมูล	(กระบวนการ) ต่อรอง-ข้อตกลง	การเชื่อมโยงกับ หน่วยงาน/รัฐ	แนวทาง เสริมประสิทธิภาพ ระบบ
<u>เขาคีรี</u>	กลุ่มเกษตรกร/ เครือข่ายพื้นที่ (อปท.)/เอกชน	จัดการปัญหาใช้น้ำ ระดับพื้นที่-จัดทำ ข้อตกลง(แผน จัดการข้ามพื้นที่)	กลุ่มผู้ใช้/ กลุ่ม อาชีพ/เครือข่าย ระดับพื้นที่-ผู้นำ ท้องถิ่น-หน่วยงาน ท้องถิ่น	ข้อมูลแยกส่วนตาม หน่วยงานสนับสนุน ไม่เพียงพอในการ ตัดสินใจ	-กลุ่มร่วมมือระดับ พื้นที่-แผนจัดการ ร่วมกับท้องถิ่น- (ข้อตกลงข้ามพื้นที่- ลดผลกระทบ)	-แผนสนับสนุนการ นำน้ำมาใช้ของ ท้องถิ่น	-แผนบูรณาการ ความร่วมมือและ “ข้อตกลงร่วม” ระดับพื้นที่
คุยบ้านโอง	กลุ่มผู้ใช้น้ำ- เครือข่ายผู้นำ ชุมชน-ท้องถิ่น- เกษตรกร	จัดเส้นทางน้ำ- อาคารท่อน้ำ/จัด รอบเวรส่งน้ำ กระจายน้ำ-เชื่อม กับคลอง ชลประทานหลัก	กลุ่มผู้ใช้น้ำ/แกนนำ ชุมชน-ผู้นำท้องถิ่น- หน่วยงานระดับ อำเภอ/องค์การ บริหารส่วนจังหวัด	ข้อมูลกลุ่มผู้ใช้น้ำ/ แปลงเกษตร- เส้นทางน้ำ-ตำแหน่ง ฝาย-ท่อน้ำประตุน้ำ ฯลฯ (แกนนำชุมชน- ท้องถิ่น)	แผนจัดการน้ำระดับ ท้องถิ่น-ปฏิทินผลิต เกษตร-รอบเวรส่งน้ำ (ข้อตกลงระดับ ท้องถิ่น)	-แผนการสนับสนุน ของท้องถิ่น, ระบบ จัดเวรกับเขตส่งน้ำ กับ (โชน) -แผนเสนอขอ สนับสนุนจาก อบจ.	-ปรับปรุงทินผลิต-ส่ง น้ำให้มี ประสิทธิภาพ- -แผนบูรณาการ ความร่วมมือและ “ข้อตกลงร่วม” ระดับพื้นที่ (จัดตั้ง องค์กรผู้ใช้น้ำ)
คลองพิไกร	กลุ่มผู้ใช้-กลุ่ม เกษตรกร-เครือข่าย ผู้นำ-หน่วยงาน ท้องถิ่น	จัดการปัญหาใช้น้ำ ระดับพื้นที่-ความ ร่วมมือกับอปท. -สำรวจแหล่งน้ำ- จัดทำผังเส้นทางน้ำ	กลุ่มผู้ใช้น้ำ/ กลุ่ม อาชีพ/-เครือข่าย ผู้นำท้องถิ่น- หน่วยงานระดับ อำเภอ/จังหวัด	-ข้อมูลกลุ่ม/แปลง เกษตร-การใช้น้ำ- เส้นทางน้ำ-แหล่งน้ำ ฯลฯ(ท้องถิ่น)	ข้อเสนอเพื่อปรับปรุง ระบบการกระจายให้ ทั่วถึง -(การตกลงร่วมข้าม พื้นที่)-	-แผนสนับสนุน จัดการน้ำ (โครงสร้าง)ของ ท้องถิ่น-ประตู,ชุด ลอกคันคู, มอบหมายเขตย่อย รับผิดชอบ -น้ำแผนเสนอ อบจ.	-แผนใช้น้ำ-การผลิต เกษตร-ปรับปรุง แหล่งน้ำ -(แผนที่เสี่ยงแล้ง/ ท่วมอปท. กับ หน่วยงาน)

ธรรมาภิบาลของกลไกเชิงสถาบันระดับพื้นที่

ตำบล/เทศบาล	ขอบเขต-ขนาด/ โครงสร้าง	บทบาท-หน้าที่ ชัดเจน	ความสัมพันธ์/ตัว แสดงหลัก	ระบบข้อมูล	(กระบวนการ) ต่อรอง-ข้อตกลง	การเชื่อมโยงกับ หน่วยงาน/รัฐ	แนวทาง เสริมประสิทธิภาพ ระบบ
หนองหลวง	กลุ่มผู้ใช้น้ำ-กลุ่ม เกษตรกรข้าวแปลง ใหญ่-หน่วยงาน พื้นที่อำเภอ/ จังหวัดภาคเอกชน	เชื่อมโยงระบบ หลัก-พื้นที่(บึงมะ โกรก) กระจายน้ำ ในเขตย่อย	กลุ่มผู้ใช้น้ำ/ เกษตร นาแปลงใหญ่/-ผู้นำ ท้องถิ่น-หน่วย ชลประทาน (โชน), ศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ ข้าว	-ข้อมูลแยกอยู่กับ บุคคล/ส่วนงาน ท้องถิ่น	แบบแผนความ ร่วมมือ-และต่อรอง หน่วยงานท้องถิ่น/ จังหวัด	-แผนการผลิตข้าว แปลงใหญ่ร่วมศูนย์ เมล็ดพันธุ์ข้าว-การ ส่งน้ำกับเขตส่งน้ำ- แนวพัฒนาผลิต เกษตร ฯลฯ	-การเชื่อมโยงระบบ น้ำพื้นที่ย่อย-ระบบ ชลประทานหลัก -พัฒนาทางเลือกใช้ บ่อดอก (น้ำตื้น) (แผนที่เสี่ยงแล้ง)
นิคมทุ่งโพธิ์ทะเล	กลุ่มผู้ใช้-กลุ่มผู้นำ กลุ่มอาชีพเกษตร- (ท้องถิ่น)	สำรวจ-ระบุปัญหา ประสานแกนนำ -สำรวจ-ทำผัง เส้นทางน้ำ	กลุ่มผู้ใช้น้ำ/กลุ่ม อาชีพ/แกนนำ/ หน่วยงานท้องถิ่น	ข้อมูลแยกส่วนตาม หน่วยสนับสนุน (เกษตร,ชลประทาน, ท้องถิ่น,นิคมฯ)	-จัดทำข้อเสนอเพื่อ ปรับปรุงระบบการ กระจายให้ทั่วถึง -(การตกลงร่วมข้าม พื้นที่กับตำบล ข้างเคียง)	-ประสาน จนท. ชลประทานเขต พื้นที่-เสนอแนวทาง ปรับปรุงการใช้- เก็บ/ (แผนจัดการ ข้ามพื้นที่)	-พยายามสร้าง “ข้อตกลงร่วม” ระดับพื้นที่ -(แผนบูรณาการ ความร่วมมือข้าม อปท.-หน่วยงาน)
มหาชัย	กลุ่มผู้ใช้น้ำ- เกษตรกร-อปท.	จัดการปัญหาใช้- จัดการน้ำระดับ พื้นที่-ความร่วมมือ กับอปท.	กลุ่มผู้ใช้น้ำ/ กลุ่ม เกษตร/เครือข่าย ผู้นำท้องถิ่น	ข้อมูลไม่พอในการ วิเคราะห์ภาพรวม ระบบน้ำในพื้นที่	-สร้างแบบแผนความ ร่วมมือ-และต่อรอง หน่วยงานท้องถิ่น/ จังหวัดด้านพัฒนา	-เสนอปัญหา-การใช้ น้ำเพื่อปรับแก้- ประสานอปท.- หน่วยงาน -มีศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง “โคก หนอง นา” และเป็นที่เรียนรู้ ระดับจังหวัด	-เสนอแนวทางการ เก็บกักน้ำในพื้นที่- อปท. -พัฒนาทางเลือกใช้ บ่อดอก (น้ำตื้น) (แผนที่เสี่ยงแล้ง)

ผลการศึกษา ด้านกลไกเชิงสถาบันและธรรมาภิบาล

กลไกเชิงสถาบันแบบไม่เป็นทางการเป็นฐานสำคัญในการบริหารจัดการน้ำระดับพื้นที่ ทั้งจากความรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจประเด็นปัญหาน้ำและนิเวศของท้องถิ่น กลุ่มผู้ใช้น้ำ กลุ่มเกษตรกรมีความสนใจ ต้องการแก้ไขปัญหา ประสิทธิภาพการจัดการน้ำในพื้นที่และพื้นที่ข้างเคียงที่ยังนับว่าต่ำ โดยเห็นว่ามีข้อจำกัดอาจเกิดจาก

1. เขตรอยต่อของระบบที่แตกต่างกันทั้งระบบที่เป็นนิเวศกายภาพของพื้นที่และระบบการบริหารจัดการ/ความสัมพัทธ์ทางสังคมที่มีความต่างกัน

2. ขาดเจ้าภาพประสานในเขตพื้นที่กลาง เขตรอยต่อเนื่องจากในการบริหารจัดการน้ำข้ามพื้นที่นิเวศและข้ามเขต

3. การบริหารจัดการน้ำด้วยกลไกเชิงสถาบันในระดับพื้นที่ที่มีข้อจำกัดเพราะมองผลระยะสั้นทำให้กระบวนการตัดสินใจวางบนการคิดคำนวณถึงผลประโยชน์ระยะสั้น

ขอบคุณครับ

